

Ryszard Żmuda

Dr Zbigniew KUKULSKI (1908-1971),
Kraków – AM

Forum Bibliotek Medycznych 5/2 (10), 334-338

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Zbigniew KUKULSKI (1908-1971), lekarz, dermatolog, historyk medycyny, nauczyciel akademicki, działacz związkowy i społeczno – polityczny, kierownik Katedry i Zakładu Historii Medycyny i Farmacji oraz Katedry i Zakładu Organizacji Ochrony Zdrowia, dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Krakowie.

Urodził się 4 marca 1908 roku w Jaśle, woj. Rzeszów, na Podkarpaciu w rodzinie chłopskiej Franciszka i Bronisławy z domu Dyląg. Żonaty od 1936 roku z nauczycielką Marią Anną z domu Nytko. Ma syna Janusza Szczęsnego (ur. 25 IX 1936).

Do Szkoły Powszechnej w Jaśle uczęszczał w latach 1914-1918, następnie kontynuował naukę w Państwowym Gimnazjum w Jaśle (1918-1926). Studiował (1926-1932), dyplom lekarza uzyskał (15 XII 1932) i doktoryzował się (7 XII 1935) na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Napisał rozprawę doktorską: *Józef Jakubowski protomedyk i profesor uniwersytetu z czasów Wolnego Miasta Krakowa*, której promotorem był prof. dr Władysław Szumowski.

Zajmowane stanowiska i pełnione funkcje: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie. Klinika Wewnętrzna. Zakład Historii Medycyny – wolontariusz (XII 1932- IX 1934); Szpital Górniczy Spółki Brackiej w Katowicach – lekarz (XII 1935-VIII 1939); Prywatna praktyka, lekarz dermatolog i wenerolog w Krakowie (IX 1939-I 1945); Uniwersytet Jagielloński w Krakowie. Zakład Historii Medycyny – asystent (IX 1945-), starszy asystent (IX-XII 1947-), wykładowca (1 I 1948-31 XII 1949) i równocześnie kierownik (1948-1949) Biblioteki Wydziału Lekarskiego UJ (II 1948-), Akademia Medyczna w Krakowie. Biblioteka Główna – kierownik / dyrektor – (1950-1956), Zakład Historii Medycyny – adiunkt (I 1950-IX 1951), kierownik (VI 1950-IX 1961); Katedra Organizacji Ochrony Zdrowia – zastępca profesora (IX 1951-IV 1955) docent kontraktowy (IX 1952-IV 1955), zastępca profesora (IV 1955-IX 1961), starszy wykładowca (1961-), kierownik (1950-1971).

Zorganizował Bibliotekę Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, następnie Bibliotekę Główną Akademii Medycznej w Krakowie, którymi kierował, nie otrzymując uposażenia zasadniczego, z tego powodu zrezygnował 16 XI 1956 roku z pełnienia funkcji dyrektora Biblioteki uczelnianej. Był wynagradzany za etat w Katedrze Historii Medycyny i Farmacji. Po nim przez dwa lata kierował Biblioteką mgr Zenobiusz Kozik. Uporządkował zbiory Muzeum Historii Medycyny Wydziału Lekarskiego UJ/AM i udostępnił je zwiedzającym.

Dydaktyka – wykłady, seminaria Katedry Historii Medycyny, opiekun I roku studentów medycyny i stomatologii, Audytor ds. dyscyplinarnych studentów AM. Zgłaszał

inicjatywy dydaktyczne, egzaminował lekarzy przed doktoratem. Aktywnie uczestniczył z licznymi referatami na konferencjach naukowych, zjazdach, sympozjach, warsztatach, również w ramach Komisji Nauk Medycznych przy Ministerstwie Zdrowia.

Praca naukowa – podejmował problematykę badawczą z zakresu historii medycyny, dydaktyki, etyki, dermatologii, biografistyki, muzealnictwa, szkolnictwa wyższego (Wydział Lekarski UJ/AM). Ogłosił drukiem rozprawę doktorską, artykuły z dziejów medycyny, polemiki i prace popularno – naukowe. Część pozostała w rękopisach. Przygotował dysertację habilitacyjną. W bibliografii podmiotowej zarejestrowano 20 pozycji, z fragmentacyjnymi opisami bibliograficznymi. Wykaz 20 publikacji i 22 tytułów referatów nie jest kompletny. Należał do komitetu redakcyjnego *Annales Academiae Cracoviensis*. Posiadał gruntowną wiedzę, ale mało publikował.

Członek: Polskiej Partii Socjalistycznej (21 VIII 1945-), Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (15 XII 1948-1956), POP przy AM, Związków Zawodowych Pracowników Służby Zdrowia, – przewodniczący (III 1950). Ukończył przy ORZZ w Krakowie, kurs radców zakładowych i mężów zaufania (11-20 IV 1950), okręgowej Komisji Kontroli Zawodowej przy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, przewodniczący Komisji Przydziału Pracy dla Absolwentów AM, audytor dla Spraw Dyscyplinarnych Studentów AM, opiekun I roku medycyny i stomatologii, opiekun Koła Naukowego Studentów AM, opiekun i kierownik Szkolenia Ideologicznego Rady Miejscowej przy AM, Zarządu Komitetu Uczelnianego Obrońców Pokoju, Podkomisji Historii Nauk Biologicznych w Polsce PAN, Komisji Historii Nauk Medycznych Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia, Krakowskiego Towarzystwa Miłośników Historii Medycyny – sekretarz, Towarzystwa Przyrodników-Marksistów, później im. Mikołaja Kopernik, a Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego.

Oficer rezerwy w stopniu kapitana.

Otrzymał odznaczenia państwowe, odznaki, medale: „Za wzorową pracę w Służbie Zdrowia” (1954), Medal 10-lecia Polski Ludowej (1955), Odznaka 1000-lecia Państwa Polskiego (1966). Medal 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego, Złoty Krzyż Zasługi (1971)

Hobby: bibliofilstwo, literatura dotycząca filatelistyki i publikacje poświęcone szachom.

Zmarł nagle 26 października 1971 roku w Krakowie. Został pochowany na Cmentarzu Rakowickim.

Spis publikacji

1936

1. Język medycyny praktycznej (szkic krytyczny z cyklu „O pauperyzacji medycyny”). *Prasa Lek.* 1936 R. 5 nr 7 s. 504-510

2. Józef Jakubowski, protomedyk i profesor Uniwersytetu z czasów Wolnego m. Krakowa. Kraków: Krak. Tow. Mił. Hist. Med., 1936. – 92 s.

3. List do redakcji. *Prasa Lek.* 1936 R. 5 nr 3 s. 240, nr 6 s. 444-446, nr 10 s. 726-727

4. Szereg wątpliwości w związku z używaniem tytułu „dr” i „lekarz”. *Med. Współcz.* 1936 R. 2 nr 8 s. 715-716

1937

5. Na marginesie odpowiedzi drów Orłowskiego i Romana w nr 13/14 „Nowin Społ.-Lek.”. *Now. Społ.-Lek.* 1937 R. 11 nr 17 s. 210-211

6. Stopnie akademickie i tytuł zawodowy lekarza w świetle ustawodawstwa. *Med. Współcz.* 1937 R. 3 nr 5 s. 512-514

7. Wartość praktyczna naukowego tytułu „dr med.”. *Med. Współcz.* 1937 R. 3 nr 10 s. 945-946

8. Wątpliwości co do zachowania się wobec kolegi postępującego nieetycznie. *Med. Współcz.* 1937 R. 3 nr 6 s. 594

1938

9. W sprawie egzaminów stabilizacyjnych w służbie sanitarnej na terenie województwa śląskiego. *Med. Współcz.* 1938 R. 4 nr 7 s. 745

10. W sprawie stażu Chałubińskiego (odpowiedź kol. Wincentemu Naporze). *Now. Społ.-Lek.* 1938 R. 12 nr 15/16 s. 250-251

11. Zagadnienie ogłoszeń lekarskich. *Now. Społ.-Lek.* 1938 R. 12 nr 13/14 s. 227-228

1947

12. Rec.: Peter Józef: Z dziejów szpitalnictwa w Tomaszowie Lubelskim.- *Prz. Lek.* 1947 nr 11

1950

13. Organizacja Zakładu Historii Medycyny. Zdr. Publ. 1950 nr 1

14. Zasady organizacji i pracy zakładów historii medycyny Akademii Lekarskiej. *Zdr. Publ.* 1950 R. 66 nr 1/2 s. 96-98

1952

15. U początków teorii komórkowej. Prace uczonych rosyjskich i polskich. *Wiedza i Życie* 1952 R. 21 nr 11 s. 1038-1045

Współaut.: ..., Stanisław Skowron

16. Wielki biolog polski Waclaw Mayzel. *Wszechświat* 1952 nr 7-10 s. 189-196

Współaut.: Stanisław Skowron, ...

1953

17. O lekarzach. *Przekrój* 1953 nr 454/455 z. 12 s. 4-7, il.

Współaut.: Stanisław Skowron, ...

1955

18. Red.: Glaser Odkrywczy człowieka / red. nauk.: – Warszawa 1955

1960

19. Wydział Lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademia Medyczna w Krakowie. W związku ze zbliżającymi się uroczystościami 600-lecia fundacji Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Arch. Hist. Med.* 1960 T. 23 nr 1 s. 79-89

1965

20. Wydział Lekarski UJ I stan nauczania medycyny w okresie międzywojennym (1918-1939). W: Międzynarodowa Sesja Naukowa Akademii Medycznej w Krakowie: Ewolucja nauczania medycznego Kraków 1965 s. 43-47

Toż: Streszcz. Kraków 1964 s. 7-8

Przygotowywał do druku

1. Ludwik Taichmann-Stawiarski: monografia świecka geneza w historii polskiej psychiatrii
2. Patologia XVIII wieku
3. Humanitarne traktowanie chorych i jego 4. Służba zdrowia Rzeczypospolitej Krakowskiej

Referaty

1. O Józefie Jakubowskim. Kraków, 12 V 1935.- Krakowskie Towarzystwo Miłośników Historii Medycyny
2. Rozwój opieki psychiatrycznej. Kraków, 15 V 1949.- Krakowskie Towarzystwo Miłośników Historii Medycyny
3. Zarys programu nauczania historii medycyny w akademiach lekarskich. Kraków, 1950, Akademia Medyczna
4. Zasady socjalistycznej organizacji ochrony zdrowia. Kraków, 10 VI 1951.- Odprawa Stomatologów Województwa Krakowskiego
5. Organizacja lecznictwa stomatologicznego. Kraków, 11 VI 1951.- Odprawa Stomatologów Województwa Krakowskiego
6. Zdobycze Polski Ludowej na polu nauk medycznych i organizacji ochrony zdrowia.-Kraków, 1 IV 1952, Akademia Medyczna. Akcja Oświatowa Popularyzacji Nauki
7. Uwagi w sprawie nauczania organizacji ochrony zdrowia. Konferencja wykładawców organizacji ochrony zdrowia.
8. Postępowe tradycje medycyny polskiej. Kraków, 10 X 1952.- Miesięcznik Poglębiania Przyjaźni Polsko-Radzieckiej
9. Medycyna polskiego średniowiecza. Kraków, 20 XII 1952.- Towarzystwo Przyrodników Markistów
10. Lekarze epoki Odrodzenia w Polsce. Kraków 17 II 1953.- Klub Międzynarodowej Książki i Prasy
11. Medycyna epoki socjalizmu. Kraków, 20 IV 1953.- Akademia Medyczna, Akcja Oświatowa Popularyzacji Nauki
12. Podstawowe cechy radzieckiego systemu ochrony
13. Zwrotny punkt dziejów medycyny. Warszawa, 4 X 1953.- Polskie Towarzystwo Lekarskie
14. Projekt skryptu historii medycyny. Warszawa, V 1953.- Komisja Historii Medycyny Rady Naukowej przy Ministerstwie Zdrowia
15. Ludwik Teichmann-Stawiarski. Warszawa, VI 1953.-Komisja Historii Medycyny rady Naukowej przy Ministerstwie Zdrowia
16. Medycyna doby Odrodzenia. Warszawa, XII 1953.- Komisja Historii Medycyny rady Naukowej przy Ministerstwie Zdrowia
17. Geneza humanitaryzmu w psychiatrii. Kraków, 20 X 1955. Akademia Medyczna. Akcja Oświatowa Popularyzacji Nauki
18. Muzea historii medycyny i ich rola naukowo – wychowawcza. Warszawa – Kraków, 10-12 VI 1957.- III Zjazd Polskich Historyków Medycyny
19. Agricola jako lekarz. Warszawa – Kraków, 10-12 VI 1957.- III Zjazd Polskich Historyków Medycyny
20. Wydział Lekarski UJ i stan nauczania medycyny w okresie międzywojennym (1918-1939). Kraków, 18 VIII 1964. Międzynarodowa Sesja Naukowa w Jubileuszu 600- lecia UJ/AM
21. Wspomnienia z życia akademickiego. Kraków, 13 IV 1965.- Polskie Towarzystwo Historii Medycyny
22. Leon Tochowicz – zasłużony członek Towarzystwa Historii Medycyny. Kraków, 16 XI 1965.- Polskie Towarzystwo Historii Medycyny

Akademia Medyczna w Krakowie. Skład osobowy w roku akademickim 1957/58 ... oraz Program wykładów w roku akademickim 1957/58 i 1958-59. Kraków 1958 s. 43-44; Zbigniew Kukulski: Służba zdrowia ; *Annales Academiæ Medicæ Cracoviensis*. Index dissertationum anno 1955 editarum. Kraków 1957 s. 75-76; Toż „... anno 1960 ... Kraków 1962 s. 26; Księga pamiątkowa: Stulecie Gimnazjum i Liceum im. króla Stanisława Leszczyńskiego w Jaśle 1868-1968 / przew. zespołu red. Kazimierz Zieliński. Kraków 1968 s. 46; Jan Grochowski, Józef Białoń: Kronika Akademii Medycznej w Krakowie 1950-1970. Kraków 1972 s. 10, 90, 98, 118, 239; Stanisław K o n o p k a : Nieco wspomnień o Zbigniewie Kukulskim. *Arch. Hist. Med.* 1972 T. 35 z. 1/2 s. 189-191, bibliogr.; Mieczysław Skulimowski: Doc. dr med. Zbigniew Kukulski (1908-1971). *Arch. Hist. Med.* 1972 T. 35 z. 1/2 s. 185-188, il., portr.; Piotr Tomasz Cichocki: Zmarli dyrektorzy, kierownicy i pracownicy bibliotek medycznych (1950-2008). *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 35, portr. // Uniwersytet Jagielloński. Collegium Medicum. Biblioteka Medyczna Biblioteka Medyczna (<http://www.bm.cm-uj.krakow.pl/LibraryHistory.aset>); Ryszard W. Gryglewski: Muzeum Wydziału Lekarskiego ([http://www.khm.cm-uj.krakow.pl/MWL\(inter\).htm](http://www.khm.cm-uj.krakow.pl/MWL(inter).htm)); Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego Oddział Collegium Medicum – akta DSP AM 13 (życiorysy, spisy publikacji i wygłoszonych referatów, dokumenty urzędowe) m.in. Wypis z protokołu III posiedzenie Senatu Akademii Medycznej w Krakowie w dniu 23 marca 1954 r. (V. Wniosek Wydziału Lekarskiego o nadanie tytułu samodzielnego pracownika nauki drowi Zbigniewowi Kukulskiemu kontraktowanemu docentowi AM s. 1-6; Pismo Z. Kukulskiego do ob. Rektora AM – prof. dr Bronisława Giedosza z 16 XI 1965 r. – znak: L.dz. 3/7//56/57 – w sprawie rezygnacji z funkcji dyrektora Biblioteki Akademii Medycznej w Krakowie przy ul. Kopernika 7, której powodem była nieuregulowana od początku kwestia braku uposażenia za pełnioną funkcję przez 10 lat.

Ryszard Żmuda